

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, vahvistaa Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpitää yhteiskunnan toimivuutta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu hyviin kahdenvälisiin suhteisiin, aktiiviseen vaikuttamiseen Euroopan unionissa (EU) ja tehokkaaseen monenkeskiseen kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen ja vahvistamiseen perustuvaan yhteistyöhön. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan arvopohjassa keskeistä on ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian, rauhan, vapauden, suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäminen kaikessa kansainvälisessä toiminnassa.

Hallinnonalan toimintaympäristö

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaun. Venäjän hyökkäys rikkoo räikeästi kansainvälistä oikeutta, ja on vakava uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Venäjän hyökkäys on johtanut laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen. Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaun on pitkäkestoisia vaikutuksia turvallisuusympäristöön Euroopassa ja Suomen lähialueilla. Venäjän vaatimukset Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttamisesta kyseenalaistavat Etyjin perusperiaatteita. Jännitteiden lisääntyminen heikentää myös Itämeren alueen turvallisuustilannetta ja sen ennakoitavuutta.

Turvallisuuspoliittisen uudelleenarvioinnin seurauksena Suomi on päättänyt hakea Pohjois-Atlantin liiton (Nato) jäsenyyttä. Suomen Nato-jäsenyys lisäisi sekä Suomen turvallisuutta muuttuneessa toimintaympäristössä, että Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta. Suomen vahva puolustus- ja kriisinsietokyky vahvistaisi myös Natoa ja liittokunnan yhteistä puolustusta. Puolustusliitto Naton jäsenyyden myötä Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja siten perustamissopimuksen viidennen artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Naton jäsenenä Suomi olisi päättämässä Suomelle keskeisistä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä.

Euroopan unioni on Suomen ulkosuhteiden tärkein viitekehys ja vaikutuskanava sekä arvo- ja turvallisuusyhteisö. Suomi vastaa Venäjän hyökkäykseen osana unionia. Laaja-alainen pohjoismainen yhteistyö on epävakaa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää. Venäjän hyökkäyksen vaikutukset heijastuvat turvallisuuden ohella laajasti myös globaaliin kehitykseen. Venäjän hyökkäys Ukrainaun vaikuttaa Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin suhteisiin ja yhteistyömahdollisuuksiin laaja-alaisesti.

Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaun on vaikutusta myös suurvaltojen ennestään jännitteisiin suhteisiin. Kiinan asemoituminen Venäjän hyökkäykseen tulee vaikuttamaan Kiinan kansainväliseen asemaan. Afrikan merkitys EU:n naapurina ja strategisena kumppanina kasvaa ja yhteistyötä on kehitettävä. Lähi-idän vakauden edistäminen säilyy Eurooppaan vaikuttavana tekijänä. Muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi Euroopan itäisen naapuruston kehitys vaatii erityistä seurantaa. Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys kasvaa edelleen.

Globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos, pandemiat ja teknologisen kehityksen murros, vaikuttavat toimintaympäristöömme itsenäisinä ilmiöinä. Pariisin ilmastopöytäkirja ja kestävän kehityksen tavoitteet määrittävä Agenda2030 antavat perusteet lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. Ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden kadon ja Covid-19 -pandemian myötä lisääntyneet kehityshaasteet vaikeuttavat globaalisti Agenda2030 kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Kehittyvät maat ovat merkittävä osa kansainvälistä ratkaisua kestävän kehityksen saavuttamiseksi. Samanaikaisesti humanitaarisen avun tarpeet nousevat. Globaalit ruokaturvaan ja energia- ja luonnonvaravaikutuksiin liittyvät kysymykset tulevat olemaan keskeisiä.

Pandemian jälkeinen elpymisrahoitus, kuten EU:n elpymisväline, tarjoaa uusia mahdollisuuksia aiempaa kestävämmän kehityksen tukemiselle ja kaupallistaloudelliselle yhteistyölle. Nouseva protektionismi, epäluottamus globaaleihin tuotantoketjuihin ja kriittinen suhtautuminen monenväliseen kauppapolitiikkaan haastavat kansainvälistä kauppajärjestelmää ja Maailman kauppajärjestön (WTO) toimintaa. Kilpailukyvyyn säilyttämiseksi EU:n tulee kyetä puuttu-

maan nykyistä paremmin erilaisiin markkinavääristymiin. Venäjän hyökkäyksen Ukrainaun seurauksena muuttunut yleiseurooppalainen tilanne sekä laajat pakotteet vaikuttavat merkittävästi kansainvälisen kaupan työkenttään.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet v. 2023 ovat:

- Ulkoasiainhallinto edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia
- Ulkoasiainhallinto edistää Agenda2030:n toimeenpanoa ja toimii ilmastonmuutoksen torjumiseksi
- Ulkoasiainhallinto edistää sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää
- Ulkoasiainhallinto työskentelee ihmisoikeuksien, tasa-arvon, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen vahvistamiseksi
- Ulkoasiainhallinto edistää Suomen kasvua tukevia avoimia taloussuhteita ja tukee suomalaisyritysten osallistumista kansainväliseen kauppaan ja arvoketjuihin.

Sukupuolten tasa-arvo

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on edistää systemaattisesti sukupuolten tasa-arvoa sekä tyttöjen ja naisten oikeuksien toteutumista. Sukupuolten tasa-arvon takaaminen ja edistäminen sekä sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltäminen on myös Suomessa voimassa oleviin ihmisoikeussopimuksiin sekä EU-oikeuteen perustuva velvoite.

Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa koskeva määräaikaisraportointi ja seuranta ovat osa ulkoministeriön tehtäviä. Suomi edistää naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen eli Istanbulin sopimuksen mahdollisimman laajaa hyväksyntää. Suomi kannattaa ja tukee EU:n liittymistä Istanbulin sopimukseen.

Suomi edistää naisten osallistumisen vahvistamista sotilaalliseen kriisinhallintaan mm. tukemalla naisrauhanturvaa- jien koulutusta ja rekrytointia. YK:n tavoitteena on, että rauhanturvaajista 15 % ja sotilastarkkailijoista 25 % olisi naisia vuoteen 2028 mennessä. Sotilaallisessa kriisinhallinnassa palvelevien naisten osuus on noin 5 % kaikista suomalaisista rauhanturvaajista ja 20 % sotilastarkkailijoista. Tavoitteena on nostaa naisten osallistuminen noin 7 %:in edettäessä kohti YK-tavoitetta. Siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista naisia on yli 40 %.

Suomen rauhanvälitystoiminta edistää osaltaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa. Neljännen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman valmistelussa otetaan huomioon nykyisestä toimintaohjelmasta laadittavan loppuarviointiraportin havainnot. Rauhanvälitykseen osoitettavilla määrärahoilla edistetään naisten osallistumista rauhanprosesseihin ja tuetaan naisrauhanturvaajaverkostojen työtä Suomessa, Pohjoismaissa ja kansainvälisellä tasolla.

Suomen kehityspolitiikan yhtenä päätavoitteena on naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistuminen. Tämä näkyy muun muassa Suomen YK- ja kansalaisjärjestöjen rahoituksessa ja maaohjelmissa. Kehitysyhteistyöhankkeita, joiden osa- tai päätavoitteena on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen, tuetaan arviolta 376 milj. eurolla kehitysyhteistyömäärärahoista.

Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehitysyhteistyössä Suomi tavoittelee vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita sekä sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistamista kaikessa kehitysyhteistyössä. Vuonna 2023 kehitysyhteistyömäärärahoista rahoitettavista uusista hankkeista n. 50% sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita.

Kestävä kehitys

Ulkoministeriö toteuttaa valtioneuvoston kestävä kehityksen selontekoa hallinnonalallaan erityisesti Suomen globaalista vastuusta osalta. Suomen ulkopolitiikka kokonaisuudessaan edistää kestävä kehitystä ja toiminnan johdonmu-

kaisuutta parannetaan kaikkien hallinnonalojen kesken. Ulkoministeriö toimii aktiivisesti YK:n Agenda2030:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä edistää ilmastopöimusten toimeenpanoa ja osallistuu kansainväliiseen yhteistyöhön, jolla torjutaan ilmastomuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Kehityspolitiikassaan Suomi tukee kehittyvien maiden kykyä saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet tuoden myös esille Suomen kokemuksia ja käytänteitä. Ulkoministeriö toimii omassa kehityspolitiikassaan ja EU-vaikuttamisessaan niin, että kehittyvien maiden kestävä kehityksen investointeihin saadaan mukaan yksityistä rahoitusta ja yrityksiä. Myös EU:n kauppapolitiikassa tuetaan ratkaisuja ja linjauksia, joilla edistetään kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Ulkoministeriö edistää kestävä kehitystä myös tukemalla vienninedistämisessä vihreään siirtymään ja digitalisaatioon liittyvien ratkaisujen tarjoamista maailmalle. Ulkoministeriö tukee kestävä kehityksen edellytyksiä myös siviilikriisinhallinnan, rauhanrakentamisen ja -välityksen keinoin.

Ulkoministeriön hallinnonalalla edistetään vuoden 2023 talousarvioesityksessä hiilineutraaliustavoitetta globaalisti yhteensä arviolta noin 364 milj. eurolla, mikä vastaa noin v. 2022 tasoa. Kehitysyhteistyöhankkeita, joiden osatavoitteena on ruokaturva, veden ja energian saatavuus sekä luonnonvarojen kestävä käyttö, tuetaan arviolta 288 milj. eurolla kehitysyhteistyövaroista. Kehitysyhteistyön finanssisijoituksista tuetaan 130 milj. eurolla YK:n kestävä kehitystä tavoitteita tukevia hankkeita ja ohjelmia. Finanssisijoituksista ilmastorahoitukseen on tarkoitus kohdentaa n. 75 %. Finnfundin pääoman korotuksesta 10 milj. eurolla tuetaan ilmastohankkeita arviolta n. 5 milj. eurolla. Ulkoministeriö työskentelee myös tutkimus- ja innovaatio toiminnan vahvistamiseksi. Lisäksi tuetaan pääluokkaan osoitetuista muista määrärahoista muita hiilineutraaliustavoitteita tukevia hankkeita, esim. musta hiili -hankkeita.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
24.30.50	<i>Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle</i> — muu valtuus	268,19	268,19
24.30.66	<i>Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)</i> — kehitysyhteistyövaltuus — muu valtuus (Finnfund erityisriskiluottotappiot)	596,02 150,00	397,49 150,00
24.30.89	<i>Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)</i> — kehitysyhteistyövaltuus	10,00	-

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2021—2023

		v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023 1000 € %	
01.	Ulkoasiainhallinto	285 089	289 420	282 754	-6 666	-2
01.	Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	251 655	262 367	259 529	-2 838	-1
20.	Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (siirtomääräraha 3 v)	2 987	1 896	1 005	-891	-47
29.	Ulkoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arvionmääräraha)	12 962	13 857	14 220	363	3
74.	Talorakennukset (siirtomääräraha 3 v)	17 485	11 300	8 000	-3 300	-29

	v. 2021 tilinpäätös 1000 €	v. 2022 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2023 esitys 1000 €	Muutos 2022—2023	
				1000 €	%
10. Kriisinhallinta	52 595	75 678	71 778	-3 900	-5
20. Suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)	34 707	53 080	50 680	-2 400	-5
21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (siirtomääräraha 2 v)	16 073	18 248	19 248	1 000	5
66. Rauhanvälitys (siirtomääräraha 3 v)	1 814	4 350	1 850	-2 500	-57
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	912 989	849 575	865 902	16 327	2
50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	0	0	—	—	0
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	770 259	706 845	720 341	13 496	2
67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (siirtomääräraha 2 v)	3 000	3 000	2 960	-40	-1
68. Kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeet (siirtomääräraha 3 v)	—	—	2 871	2 871	0
88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)	10 000	10 000	10 000	—	0
89. Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	129 730	129 730	129 730	—	0
90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot	97 866	106 549	111 168	4 619	4
20. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	4 400	4 800	3 000	-1 800	-37
23. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 569	1 569	0
50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	1 607	2 441	1 641	-800	-33
51. Hädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)	18	45	45	—	0
66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	92 145	98 463	104 113	5 650	6
87. Pääomasijoitus Instex S.A.S.:lle (siirtomääräraha 3 v)	300	300	300	—	0
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-604	500	500	—	0
Yhteensä	1 348 538	1 321 222	1 331 602	10 380	1
Henkilötyövuosien kokonaismäärä ¹⁾	1 414	1 492	1 511		

¹⁾ Hallinnonalalla arvioidaan olevan lisäksi sotilaalliseen kriisinhallintaan palkattua henkilöstöä v. 2023 enintään n. 400 henkilötyövuotta, siviilikriisinhallintaan palkattua henkilöstöä n. 140 asiantuntijaa ja ulkomaanedustuksen toimipisteisiin asemamaasta palkattua henkilöstöä n. 946 henkilöä. Etyj-puheenjohtajuuden hoitamiseen voidaan palkata enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan määrä määräaikaista lisähenkilöstöä.

01. Ulkoasiainhallinto

Selvitysosa: Ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, kansalaisia, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Ulkoasiainhallinnon toiminta nojaa kattavaan edustustoverkkoon. Muuttuva ympäristö vaatii ulkoasiainhallinnolta ennakoitua, seurantaa, analyysiä, viestintää ja resurssien joustavaa käyttöä. Ulkoasiainhallinnon keskeiset vaikuttamisen välineet ovat tehokas kahden- ja monenvälinen diplomatia eri tasoilla sekä tuloksellinen strateginen viestintä. Ulkoasiainhallinto hyödyntää toiminnassaan enenevästi digitaalisia ratkaisuja.

Suomi toimii Barentsin euroarktisen neuvoston (BEAC) puheenjohtajana vv. 2021—2023, Etelämannerta koskevan yleissopimuksen osapuolikokouksen (ATCM) puheenjohtajana ja isäntämaana v. 2023, Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) puheenjohtajana vv. 2023—2024 ja YK:n ihmisoikeusneuvostossa vv. 2022—2024 sekä valmistautuu Etyj-puheenjohtajuuteen v. 2025.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ulkoasiainhallinto asettaa vuodelle 2023 seuraavat alustavat tulostavoitteet, jotka tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita:

- Vahvistamme Suomen kansainvälistä asemaa ja turvallisuutta muuttuvassa maailmanpoliittisessa tilanteessa. Tavoitteena on yhtenäinen, arvoihinsa nojaava, vahva ja toimintakykyinen EU, jolla on kyky ratkaista globaaleja haasteita ja edistää omia tavoitteitaan
- Tuemme johdonmukaisesti monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimimme kansainvälisen oikeuden, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien, vahvistamiseksi. Vaikutamme monenkeskisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen
- Vaikutamme Suomen Nato-jäsenyyden toteutumiseen. Valmistaudumme jäsenyyteen tiivistämällä Nato-kumppanuutta ja rakentamalla jäsenyyden edellyttämiä valmiuksia
- Syvennämme ulko- ja turvallisuuspoliittista yhteistyötä Ruotsin kanssa ja lisäämme Norjan kanssa tehtävää yhteistyötä. Edistämme Itämeren ja arktisen alueen vakautta ja jatkamme pohjoismaisen yhteistyön syventämistä
- Toteutamme tavoitteellista ilmastoulkopolitiikkaa ja tuemme ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Ilmastomuutosta ja luonnon monimuotoisuutta tarkastellaan kokonaisuutena
- Toteutamme ihmisoikeusperustaista kehityspolitiikkaa, joka poistaa köyhyyttä ja vähentää eriarvoisuutta
- Osallistumme konfliktien ennaltaehkäisyyn ja rauhanvälitykseen ja -rakennukseen sekä kansainväliseen kriisinhallintaan. Edistämme kansainvälistä yhteistyötä monipuolistuviin turvallisuusuhkiin varautumisessa ml. uusien teknologioiden kehitykseen liittyvät turvallisuusuhat, hybridi- ja kybervaikuttaminen ja terrorismin torjunta
- Toimimme kansainvälisen asevalvontajärjestelmän vahvistamiseksi. Painotamme asevalvontasopimusten noudattamista ja luottamusta lisääviä toimia erityisesti Suomen lähialueilla
- Vahvistamme edelleen suhteita keskeisiin eurooppalaisiin kumppaneihin ja Yhdysvaltoihin. Ylläpidämme tiiviitä ja toimivia suhteita Kiinaan EU:n politiikkalinjausten puitteissa. Tiivistämme suhteita Aasian nouseviin talouksiin. Monipuolistamme ja syvennämme suhteita Afrikkaan Suomen Afrikka-strategian mukaisesti
- Ylläpidämme tarvittavia yhteistyökanavia Venäjän kanssa kahdenvälisissä suhteissa mm. rajaturvallisuuteen, rikostorjuntayhteistyöhön, muuttoliikemyymiin, liikenteeseen ja huoltovarmuuteen liittyen pakotteiden sallimissa rajoissa

— Kartoitamme uusia vientimarkkinoita, ja vastaamme yritysten vienninavustamistarpeisiin yhteistyössä valtion muun TF-verkoston kanssa. Edistämme suomalaistoimijoiden mukaan pääsyä EU- ja muun kansainvälisen rahoituksen kautta toteutettaviin hankkeisiin

— Vahvistamme vastuullamme olevien maahantuloasioiden käsittelyä ministeriössä ja edustustoissa, erityisesti liittyen työperäiseen maahanmuuttoon

— Kasvatamme Suomen vaikuttavuutta ja edistämme Suomen tavoitteiden saavuttamista suunnitelmallisella viestinnällä ja maakuvatyöllä

— Kehitämme hallinnonalan tieto-, hybridi- ja kyberturvallisuuteen liittyviä kyvykkyksiä tehostaen teknisiä ja toiminnallisia edellytyksiä havaita ja estää hallinnonalan toimintaan liittyviä digitaalisen turvallisuuden uhkatekijöitä.

01. *Ulkoasiainhallinnon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 259 529 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) ulkoasiainhallinnon toimialaan liittyvien tutkimusapurahojen maksamiseen

2) Suomeen suuntautuvien ministerivierailujen menojen ja niihin liittyvän tilapäisen työvoiman palkkioiden ja työnantajamaksujen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 3 500 000 euroa Virtual Finland -palvelualustaan (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Selvitysosa: Digitalisaation ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville (RRF pilari2) kokonaisuuden osana luodaan digitaalinen Virtual Finland -palvelualusta, joka mahdollistaa julkisen ja yksityisen sektorin palveluista integroitavat palvelupolut Suomeen tuleville asiakkaille kuten yrityksille, työntekijöille, opiskelijoille ja matkailijoille sekä palvelutarjonnan viennin edistämiseksi. EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitetaan v. 2023 yhteisalustaa ja palveluprosessin integroitumista alustalle yhteensä 3 500 000 eurolla. Hanke tukee täysimääräisesti digitalisaatiotavoitetta.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenot vuonna 2023 (euroa)

Ministeriö	82 156 000
Toimintamenot	13 200 000
Henkilöstömenot	68 956 000
Edustustot, 93 toimipistettä¹⁾	147 475 000
Toimintamenot ²⁾	69 716 000
Henkilöstömenot	77 759 000
Hallinnonalan toimialavastaavat menot	29 898 000
Yhteensä	259 529 000

¹⁾ Toimipisteiden lukumäärä alueittain: Eurooppa 30, Itä 7, Aasia ja Amerikka 29, Afrikka ja Lähi-itä 22 ja pysyvät ja erityisedustustot 5 toimipistettä.

²⁾ Lisäksi kehitysyhteistyöedustustojen turvallisuus- ja kiinteistömenoihin arvioidaan käytettävän momentin 24.30.66 määrärahoja yhteensä 1 000 000 euroa.

Edustustojen henkilöstömenoissa on esitetty lähetetyn henkilökunnan peruspalkkojen lisäksi seuraavat ulkomaan edustautumisen korvaukset: paikallis-, puoliso- ja lapsikorvaus, olosuhdekorvaus, lasten koulutus- ja päivähoitokor-

vaukset, hautajais-, kotiloma- ja tapaamismatkat, varustaumiskorvaus sekä muuttokorvaus. Paikalta palkatun henkilöstön henkilöstömenot sisältyvät edustustojen toimintamenoihin.

Hallinnonalan yhteisillä menoilla katetaan vuoden mittaan mm. tieto- ja kiinteistöhallinnon sekä turvallisuuden ja koulutuksen menoja sekä ministeriössä että edustustoissa.

Hallinnonalan julkisoikeudellisista suoritteista saamat tulot kertyvät pääasiassa edustustoista saatavista passi- ja oleskelulupatuloista ja ne esitetään osana edustustojen nettobudjetoituja toimintamenoja.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

	2021 toteutuma	2022 ennakoitu	2023 tavoite
Henkilötyövuodet	2 280	2 438	2 457
— Ulkoministeriö	849	886	896
— Ulkomaanedustus	565	606	615
— Paikallisesti palkatut	866	946	946
Työtyytyväisyysindeksi	3,8	3,7	3,7
Eläköitymisikä	65,5	66	66
Sairauspoissaolot, pv/htv	4,0	5,0	5,0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Bruttomenot	249 005	275 626	277 219
Bruttotulot	13 353	13 259	17 690
Nettomenot	249 004	262 367	259 529
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	32 910		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	48 914		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	7 697	7 438	11 610
— suoritteiden myyntituotot mom. 12.24.99 (viisumien käsittelymaksut)	2 250	20 000	8 500
Tuotot yhteensä	9 947	27 438	20 110
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	11 027	13 399	13 765
— osuus yhteiskustannuksista	25 788	18 832	20 824
Kustannukset yhteensä	36 815	32 231	34 589

	2021 toteutuma	2022 varsinainen talousarvio	2023 esitys
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-26 868	-4 793	-14 479
Kustannusvastaavuus, %	27	85	58

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina ulkoasiainhallinnon suoritteiden maksuista annetun asetuksen (377/2014) mukaiset tulot sekä edustustojen pankkitilien korkotulot. Vuodesta 2015 lähtien viisumien käsittelymaksut on bruttobudjetoitu momentille 12.24.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Edustustoverkon vahvistaminen, perustamiskustannukset (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 273
Elintarvikealan erityisasiantuntija Suomen Pekingin-suurlähetystössä (siirto momentilta 30.20.47)	300
Elintarvikeviennin edistäminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 000
Elintarvikeviennin erityisasiantuntija Suomen Soulin-suurlähetystössä (siirto momentilta 30.20.47)	300
Etyj-puheenjohtajuus 2025; vakinaisen henkilöstön menot	992
EU-tason yhteensopivat tietojärjestelmät (EU Interoperability)	1 300
Kansainvälisten vesiasioiden koordinaattori (siirto momenteilta 30.40.21, 33.01.01, 35.01.01)	84
Kehitysyhteistyön erityisasiantuntija Suomen Washingtonin-suurlähetystössä (siirto momentilta 24.30.66)	300
Kyberhankekokonaisuuksien hanketason toteutus (3 htv) (kyber)	346
Kyberturvallisuushankkeet (kyber)	350
Maahantuloasioiden käsittelyn vahvistaminen edustustoissa ja ministeriössä (HO 2019 kertaluonteinen)	-1 000
Oikeusvaltio- ja demokratiatehtävät (siirto momentilta 24.30.67)	40
Oleskelulupaprosessien resurssien määräaikainen kasvattaminen	-375
Opetussektorin erityisasiantuntija Suomen Kiovan-suurlähetystössä (siirto momentille 24.30.66)	-68
Orbis-tietokanta vientivalvonnan ja pakotteiden hoidon käyttöön, vuotuiset käyttökulut	100
Pelastus- ja kriisivalmiusasioiden erityisasiantuntija Suomen pysyvässä edustustossa EU:ssa (siirto momentilta 26.30.01)	36
Pitkäaikaisen viisumin (kansallinen D-viisumi) vaatimat tietojärjestelmäratkaisut (RRF pilari3)	-3 110
Tietoturvallisuus ja muut henkilöstömenot (HO 2019)	200
Ulkoasiainhallinnon lisäresursointi	1 435
Ulkoasiainhallinnon tietoturvaratkaisujen kehittäminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-900
Ulkoministeriön arkistojen järjestäminen (siirto momentille 23.01.01)	-265
Virtual Finland -palvelualusta (RRF pilari2)	500
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-968
Matkustussäästö	-2 180
Palkkausten tarkistukset	2 018
Yhteensä	-2 838

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	259 529 000
2022 talousarvio	262 367 000
2021 tilinpäätös	251 655 000

20. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 005 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen ylläpitomenojen maksamiseen
- 2) ulkomailla sijaitsevien tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen investointimenojen maksamiseen rakennus- ja korjaushankkeissa.

Momentilta voidaan maksaa myös ennakkomaksuja. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ulkomailla sijaitsevat valtion omistamat tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöt ovat Villa Lante ja asunto Roomassa, Suomen Ranskan instituutti Pariisissa, Pohjoismaiden paviljonki (kolmasosa) ja Suomen Aalto-paviljonki Venetsian biennaalialueella sekä Suomen Ateenan instituutti asuntoloineen. Kiinteistöt on vuokrattu suomalaisille tiede- ja kulttuurisäätiöille niiden toimintaan ulkomailla.

Instituuttikiinteistöistä saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Villa Lanten peruskorjaus	-900
Vuokramuutokset	9
Yhteensä	-891
2023 talousarvio	1 005 000
2022 talousarvio	1 896 000
2021 tilinpäätös	2 987 000

29. Ulkoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 220 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kehitysyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Arvonlisäverolain mukaan ministeriöiden kehitysyhteistyötä varten kotimaasta ostamat palvelut ovat arvonlisäverollisia. Jotta arvonlisäverolla ei rasiteta Suomen kehitysyhteistyötä, arvonlisäveromenot budjetoidaan erikseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	363
Yhteensä	363

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	14 220 000
2022 talousarvio	13 857 000
2021 tilinpäätös	12 961 744

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ulkoasiainhallinnon toimitilojen rakennus- ja korjaushankkeiden menojen maksamiseen
- 2) valtiolle vuokrattujen tilojen peruskorjausluonteisten korjaus- ja muutostöiden maksamiseen

Momentilta voidaan maksaa myös ennakkomaksuja. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ulkoministeriön investointisuunnitelma sisältää n. 35 ulkoministeriön omistamien tai vuokraamien kiinteistöjen perusparannus- tai korjaushanketta v. 2023.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Edustustoverkon vahvistaminen ja muutokset kiinteistöissä (HO 2019 kertaluonteinen)	-3 300
Yhteensä	-3 300
2023 talousarvio	8 000 000
2022 talousarvio	11 300 000
2021 tilinpäätös	17 485 000

10. Kriisinhallinta

Selvitysosa: Hallitusohjelman mukaisesti konfliktinesto, rauhanvälitys ja -rakennus ovat Suomen ulkopoliittikan vahvistuva painopiste. Suomi jatkaa osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan hallitusohjelman sekä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisesti. Työssä otetaan huomioon myös kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean antamia suosituksia kriisinhallinnan kehittämiseksi. Suomi painottaa kriisinhallinnassa kokonaisvaltaisuutta ottaen huomioon sotilaallisen ja siviilikriisinhallinnan sekä rauhanvälityksen, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön yhtymäkohdat. Suomelle on jatkossakin tärkeää taata riittävä osallistumistaso sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa. Mahdollisiin nopeisiin muutoksiin kansainvälisessä turvallisuustilanteessa on varauduttava vastaamaan myös kriisinhallinnan keinoin. Osallistumisella kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan vahvistetaan myös kansallista suorituskykyä ja valmiuksia. Suomen toiminnassa korostuu kriisialueiden omien turvallisuusrakenteiden ja oikeusvaltiokehitykse tukeminen ja turvallisuustoimijoiden kouluttaminen.

Sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin palkattua henkilöstöä arvioidaan v. 2023 olevan enimmillään n. 400 henkilötyövuotta. Siviilikriisinhallintaan arvioidaan palkattavan v. 2023 n. 140 asiantuntijaa. Sotilaallisen kriisinhallintaosallistumisen alueelliset painopisteet ovat Libanonissa (UNIFIL) ja Irakissa (Operation Inherent Resolve, OIR), mutta Suomi osallistuu myös muilla alueilla oleviin operaatioihin mm. Kosovossa, Välimeren alueella ja Afrikassa. Siviilikriisinhallinnassa osallistumisen alueelliset painopisteet ovat Ukrainassa, Georgiassa, Irakissa ja Somaliassa. YK:n rauhanturvaoperaatioihin osallistutaan n. 20 poliisilla. Suomen osallistuminen keskitetään niihin ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden kannalta merkittäviin operaatioihin, joissa Suomen panoksella voidaan saavuttaa erityistä lisäarvoa ja vaikuttavuutta. Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu Euroopan unionin operaatioihin.

Rauhanvälityksessä laajennetaan suomalaista osallistumista YK:n ja muihin rauhanvälitys- ja dialogiprosesseihin. Toimintaa suunnataan erillishankkeiden rahoittamisesta aktiivisempaan vaikuttamiseen rauhantilan edistämiseksi. Tavoitteena on myös vahvistaa suomalaisten rauhanvälitystoimijoiden verkostomaista toimintatapaa. Suomi edistää

YK:n turvallisuusneuvoston "Naiset, rauha ja turvallisuus" 1325-päätöslauselman mukaisesti naisten osallistumista rauhanprosesseihin painottaen naisten ja tyttöjen oikeuksia. Nuorten rooli rauhanprosesseissa on edelleen vahvistuva painopistealue Suomen rauhanvälitystoiminnassa YK:n turvallisuusneuvoston "Nuoret, rauha ja turvallisuus" 2250-päätöslauselman mukaisesti.

20. *Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 680 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 3) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen
- 4) kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden taloudellisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 5) kansallisen kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Käyttösuunnitelma (euroa)

04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	2 180 000
05.	Yhteiset menot	6 569 000
09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	10 460 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 234 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	17 130 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 405 000
16.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	1 287 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	7 373 000
23.	Naton Irakin koulutusoperaation menot	775 000
24.	EUNAVFOR MED, Irini-operaation menot	1 671 000
25.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	596 000
Yhteensä		50 680 000

Selvitysosa: Operaatioiden määrärahat on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi suunnittelee osallistuvansa v. 2023. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan v. 2023 olevan enimmillään n. 400 henkilötyövuotta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 50 280 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 400 000 euroa. Pääosa momentin määrärahoista siirretään puolustusvoimien käyttöön.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot budjetoidaan puolustusministeriön pääluokkaan momentille 27.30.20.

YK:n maksamat palkkausmenokorvaukset on budjetoitu momentille 12.24.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rotaatiokoulutuksen materiaalit ja ampumatarvikkeet (siirto momentille 27.30.20)	-2 400
Yhteensä	-2 400
2023 talousarvio	50 680 000
2022 talousarvio	53 080 000
2021 tilinpäätös	34 707 327

21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 248 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kriisinhallintatoimintaan ulkomailla osallistuvasta siviilihenkilöstöstä aiheutuvien menojen ja Suomen siviilikriisinhallintatoiminnasta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen
- 2) vaalitarkkailijatoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) siviilikriisinhallinnan tehtävissä toimivalle henkilöstölle otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen
- 4) siviilikriisinhallinnan projekteihin ja koulutukseen
- 5) siviilikriisinhallintaa tukevien hankkeiden valtionavustuksiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Siviilikriisinhallinta	18 948 000
02.	Vaalitarkkailijat	300 000
Yhteensä		19 248 000

Selvitysosa: Suomi on osallistunut siviilikriisinhallintaan viime vuosina 100—150 asiantuntijan vuotuisella vahvuudella. Määrärahatasolla Suomi pystyy lähettämään operaatioihin n. 140 asiantuntijaa.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 18 248 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 000 000 euroa. Momentilta myönnettäviin valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet budjetoidaan sisäministeriön pääluokkaan momentille 26.01.04.

Järjestöiltä saatavat tulot on budjetoitu momentille 12.24.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siviilikriisinhallinnan vahvistaminen (HO 2019)	1 000
Yhteensä	1 000

Momentin määräraha on muutettu kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2023 talousarvio	19 248 000
2022 talousarvio	18 248 000
2021 tilinpäätös	16 072 980

66. Rauhanvälitys (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 850 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sellaisen rauhanvälittämistoiminnan menoihin ja siihen liittyvän kapasiteetin vahvistamiseen, johon Suomi osallistuu
- 2) rauhanvälitystä tukeviin kahdenvälisiin ja monenkeskisiin hankkeisiin
- 3) kansainvälisissä järjestöissä ja niitä vastaavissa organisaatioissa toimivista asiantuntijoista näille organisaatioille aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rauhanvälittämistä tukevien hankkeiden valtionavustuksiin
- 5) rauhanvälitystoimintaan liittyvien valtion kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Rauhanvälitys on osa kokonaisvaltaista kriisinhallintaa. Suomen tavoitteena on edistää rauhanvälitystä aktiivisesti ja johdonmukaisesti. Suomi tukee rauhanvälitykseen liittyviä vuoropuheluprosesseja, edistää käynnissä olevien konfliktien ratkaisua sekä vahvistaa rauhanvälitystoimintaa ja rauhanvälityskapasiteettia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 300 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 550 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konfliktineston, rauhanvälityksen ja rauhanrakentamisen kyvykkyyden parantaminen (HO 2019 kerta- luonteinen)	-2 500
Yhteensä	-2 500

Momentin määräraha on muutettu kolmivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2023 talousarvio	1 850 000
2022 talousarvio	4 350 000
2021 tilinpäätös	1 814 373

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Selvitysosa: Suomen kansainvälisen kehitysyhteistyön päämääränä on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ihmisoikeuksien toteutuminen. Turvalliset elinolot, ihmisoikeudet ja ihmisten

mahdollisuus vaikuttaa asioihinsa, riittävä toimeentulo ja hyvä elinympäristö vahvistavat myös kansainvälistä turvallisuutta, taloutta ja ympäristöä.

Kehityspolitiikan perustana on kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030. Suomi tukee kehittyviä maita kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä edistää globaalissa toimintaympäristössä tarvittavia muutoksia.

Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvuun, ja monet kehitystulokset ovat vaarassa. Akuutin kriisin hoidon lisäksi toipumisvaihe edellyttää merkittävää kansainvälistä tukea ja Suomi osallistuu tähän yhteistyöhön kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun keinoin. Pandemian vaikutukset otetaan suunnittelussa huomioon kaikissa yhteistyömuodoissa. Käynnissä olevaan yhteistyöhön tehdään tarpeelliseksi harkittuja uudelleenkehittämissä niin, että ne tukevat yhteiskuntien kriisinkestävyttä ja toipumista pandemiasta.

Kriisin vaikutukset kehittyvien maiden talouksiin ja yhteiskuntiin ovat laaja-alaisia. Suomen kehityspolitiikan peruslähtökohtien ja päätavoitealueiden arvioidaan säilyttävän merkityksensä myös pandemian aikana ja sen jälkeen:

- naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistuminen. Tyttöjen ja naisten oikeudet ovat Suomen kehityspolitiikan tärkeä painopiste. Tämä näkyy muun muassa Suomen YK- ja kansalaisjärjestöjen rahoituksessa ja maaohjelmissa
- koulutus, Suomi vahvistaa tukea oppimisen kriisin ratkaisemiseen kehittyvissä maissa
- kehittyvien maiden talouksien kehittyminen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Suomi osoittaa varoja kehittyvien maiden investointien tukemiseen Finnfundin ja muiden kanavien kautta
- toimivat yhteiskunnat ja demokratia, kehittyvien maiden verojärjestelmän kehittäminen sekä demokratia- ja oikeusvaltiotuki. Suomi kohdistaa rahoitusta kehittyvien maiden verotuskyvyn ja talousosaamisen kehittämiseen
- ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä ruokaturvan, veden ja uusiutuvan energian saatavuuden parantuminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö, mukaan lukien metsät. Suomi lisää ilmatorahoitusta osana kehitysrahoitusta ottaen huomioon osuutensa Pariisin ilmatorahoitussuostusta. Pyrkimyksenä on ohjata puolet ilmatorahoituksesta sopeutumiseen muun muassa kansainvälisten rahastojen ja kansalaisjärjestöjen kautta. Investointi- ja lainamuotoinen tuki painottuu ilmastotoimiin.

Kehitysyhteistyön maantieteellinen painopiste on Afrikka. Painotetaan tehokkaiksi ja tulokselliseksi todettujen YK-järjestöjen ja muun monenkeskisen kehitysyhteistyön rahoitusta Suomen painopistealueisiin keskittyen. Kansalaisjärjestöille suunnattua kehitysyhteistyörahoitusta nostetaan.

Vuoden 2023 kehitysyhteistyömäärärahojen tasoksi arvioidaan tässä talousarvioesityksessä n. 0,43 % bruttokansantulosta. Varsinaisen kehitysyhteistyön lisäksi jatketaan kestävä kehityksen mukaisten kehittyviin maihin kohdistuvien investointien tukemista finanssisijoitusten ja lainojen avulla. Näitä varoja käytetään erityisesti ilmastotoimien rahoitukseen YK:n ilmastopöytäkirjan mukaisesti. Suomen ilmatorahoitukseksi raportoitava osuus on arviolta noin 232 milj. euroa vuonna 2023. Hallitus tähtää pitkällä aikavälillä YK-sitoumuksen mukaiseen tavoitteeseen käyttää 0,7 % bruttokansantulosta (BKTL) kehitysyhteistyöhön sekä 0,2 % BKTL:sta tukena vähiten kehittyneille maille.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen kehityspolitiikka on ihmisoikeusperustaista. Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehitysyhteistyössä Suomi tavoittelee vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Lisäksi pyritään sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista kaikessa kehitysyhteistyössä. Suomi kiinnittää erityistä huomiota haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden ja vähemmistöjen oikeuksien toteutumiseen ja osallisuuteen kehityspolitiikan valmistelussa. Kaikessa yhteistyössä edistetään aiempaa järjestelmällisemmin yhdenvertaisuutta, ilmastokestävää ja vähäpäästöistä kehitystä sekä ympäristön suojelua painottaen luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi vammaisten aseman vahvistaminen on yksi Suomen kehityspolitiikan läpileikkaavista tavoitteista.

Tuotokset ja laadunhallinta

— Uudet rahoituspäätökset ja kansainvälinen vaikuttamistyö kohdistetaan hallitusohjelman antamien suuntaviivojen mukaisesti

— Humanitaarisiin tarpeisiin reagoidaan nopeasti ja rahoitus kohdennetaan sinne, missä tarve on suurin. Humanitaarisen avun tasoa nostetaan hallituskauden aikana. Suomi pyrkii varmistamaan, että humanitaariset toimijat ottavat haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset paremmin huomioon. Erityisesti pitkittyneiden kriisien hoitaminen edellyttää rauhanrakentamisen, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön yhteensovittamista

— Yksityisen sektorin rahoitusinstrumentteja ja kehittyviin maihin kohdistuvaa investointirahoitusta jatketaan. Tuetaan suomalaisten yritysten, kansalaisyhteiskunnan, korkeakoulujen ja julkisten laitosten mahdollisuuksia tukea kestävä kehitystä yhteistyössä kehittyvien maiden kanssa

— Kehitysyhteistyörahoituksella vastataan Suomen kansainvälisiin ilmastorahoitussitoumuksiin. Toiminnassa tähdätään ilmastonmuutoksen hillintään, samoin kuin siihen sopeutumisen ja varautumisen tukemiseen

— Toimeenpannaan päivitettyä laatujärjestelmää ja seurataan sen toimeenpanoa.

Toiminnallinen tehokkuus

— Jatketaan kehitysyhteistyön tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden vahvistamista tulosohjauksen avulla, tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa sekä riskien hallintaa, tulosten ja vaikutusten mittaamista, raportointia ja arviointia muun muassa ottamalla käyttöön v. 2021 valmistuneen kehitysyhteistyön toimintatapauudistuksen tuottamat käytännöt sekä laaditaan kehityspolitiikan tulos- ja vaikuttavuusraportti.

Kehitysyhteistyölle annettujen tavoitteiden mukaiset tunnusluvut

	2021 toteutuma ¹⁾	2022 ennakoitu	2023 tavoite
Suomen kehityspolitiikan painopisteiden osuus kehitysyhteistyön rahoituspäätöksistä ja vaikuttamissuunnitelmien tavoitteista (%)	84	90	90
Humanitaarisen avun osuus kehitysyhteistyöstä (%)	9	7	8
Ilmastokestävyyttä edistävän kehitysyhteistyön arvo (milj. euroa)	350	370	350
Sukupuolten tasa-arvoa edistävän kehitysyhteistyön osuus (%)	50	40	50
Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja kehitysyhteistyölainoihin kohdennettu osuus kehitysyhteistyöstä (milj. euroa)	140	140	140
Vähiten kehittyneisiin maihin (LDC) kohdennettujen maksatusten osuus BKTL:sta (%)	0,16	0,18	0,16

¹⁾ Vuoden 2021 toteutuma on laskettu ennakkotietojen mukaan.

Kehityspolitiikan painopisteet vuonna 2023 (momentti 24.30.66, arvio)

	Ensisijainen tavoite (%)	Toissijainen tavoite (%)
1. Naiset ja tytöt	12	41
2. Talous ja työ	7	36
3. Koulutus ja toimiva yhteiskunta	26	24
4. Ilmastonmuutos ja luonnonvarat	14	25

Julkisen kehitysavun määrärahat ja maksatukset (milj. euroa) sekä maksatusten %-osuus BKTL:sta

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	2022
Määrärahat yhteensä	1 124,0	1 173,1	1 171,6	1 016,4	817,7	881,2	886,3	988,7	1 082,3	1 257,0	1 274,7
Maksatukset	1 026,7	1 081,1	1 232,0	1 161,0	955,7	961,4	832,8	1 010,1	1 121,4	1 214,1	
%-osuus BKTL:sta	0,51	0,53	0,59	0,55	0,44	0,43	0,36	0,42	0,47	0,47	

¹⁾ Maksatukset ja BKTL-osuus ovat ennakkotietoja

Valtion kehitysyhteistyöksi laskettavat menot vuonna 2023 hallinnonaloittain (1 000 euroa), arvio

Ulkoministeriön hallinnonalalla momentilla 24.30.66	720 341
Ulkoministeriön hallinnonalan muilla momenteilla	206 216
Sisäministeriön hallinnonalalla	17 894
Valtiovarainministeriön hallinnonalalla	195 238
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla	5 800
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla	184
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla	1 525
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla	37 120
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla	2 496
Ympäristöministeriön hallinnonalalla	609
Yhteensä	1 187 422

50. Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Valtuus

Valtioneuvosto voi Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain (291/1979) 3 §:n 4 momentin ja 3 a ja b §:n nojalla antaa määräämillään ehdoilla yhtiölle sitoumuksia siitä, että valtio korvaa yhtiölle sen luotonanto- ja takaustoiminnassa mahdollisesti syntyneitä tappioita sekä osake- ja osuussijoitusten menetyksiä ja arvonalennuksia ja valtio maksaa yhtiön ottamasta muusta kuin euromääräisestä lainasta mahdollisesti aiheutuvan kurssitappion. Sitoumuksia saa antaa siten, että niiden piiriin kuuluvien maksettujen luottojen, osake- ja osuussijoitusten ja takausten yhteinen pääomamäärä saa olla vasta-arvoltaan enintään aiemmat tehdyt sitoumukset mukaan lukien 168 188 000 euroa ja nostettujen muiden kuin euromääräisten lainojen yhteinen pääoma enintään 100 000 000 euroa.

2023 talousarvio	—
2022 talousarvio	—
2021 tilinpäätös	—

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 720 341 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kehitysyhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

- 2) kehitysyhteistyöhallintoon liittyvien valtion kulutusmenojen, ei kuitenkaan palkkausmenojen, ja kehitysyhteistyöedustustojen turvallisuus- ja kiinteistömenojen maksamiseen
- 3) Finnfundin toteuttaman erityisriskirahoituksen tappioiden korvaamiseen enintään 10 % Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain (291/1979) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettujen sitoumusten piiriin kuuluvien maksettujen luottojen, osake- ja osuussijoitusten yhteisen pääomamäärän vasta-arvosta enintään 150 000 000 euroa.
- 4) Business Finlandin hallinnoimaan Developing Markets Platform -alustan kehitysinnovaatioiden rahoittamiseen Suomessa toimiville yrityksille ja muille yhteisöille valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti. Määrärahaa saa osana Developing Markets Platform -alustaa käyttää myös Suomessa toimivien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja vastaavien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin
- 5) kansainvälisten järjestöjen, rahoituslaitosten tai näitä vastaavien organisaatioiden rahoittamiseen niissä toimivien asiantuntijoiden menojen maksamiseksi
- 6) humanitaariseen apuun, johon tarkoitettuja määrärahoja voidaan käyttää muiden kuin kehitysmaiden avustamiseen vain poikkeuksellisen laajan humanitaarisen kriisin niin edellyttäessä valtioneuvoston päätöksellä kyseisen maan avunpyyntöön pohjautuen. Momentin määrärahoista veloitetaan myös valtion virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitetuista kehitysyhteistyötehtävistä virastolle tai laitokselle aiheutuvat kustannukset.

Momentilta voidaan myöntää valtionavustusta.

Määrärahaa saa käyttää ennakoiden maksamiseen, jos se on hankkeen toteuttamisen kannalta välttämätöntä.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Momentilta maksettaviin kulutus- ja investointimenoihin liittyvät arvonnäköveromenot maksetaan hallinnonalan arvonnäköveromomentilta 24.01.29.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen yhteistyö	222 911 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	199 833 000
3.	Euroopan kehitysrachasto	28 691 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	58 311 000
5.	Humanitaarinen apu	92 000 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot	5 695 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 050 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle	87 950 000
9.	Korkotuki-instrumentti	22 900 000
Yhteensä		720 341 000

Valtuus

Vuoden 2023 aikana saa tehdä uusia kehitysyhteistyösopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 397 485 000 euroa.

Finnfundille voidaan antaa Teollisen yhteistyön rahasto Oy:stä annetun lain (291/1979) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuja sitoumuksia erityisriskirahoitukseen liittyvien tappioiden korvaamisesta valtioneuvoston muutoin määräämin ehdoin siten, että sitoumusten piiriin kuuluvien maksettujen luottojen, osake- ja osuussijoitusten yhteinen pääomamäärä saa olla vasta-arvoltaan enintään 150 000 000 euroa.

*Selvitysosa:***Myöntö- ja sopimusvaltuuksien jakautuminen**

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	24 900 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	271 600 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	-
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	28 655 000
5.	Humanitaarinen apu	43 500 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	830 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	-
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistiedotukselle	10 000 000
9.	Korkotuki-instrumentti	18 000 000
Yhteensä		397 485 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025	2026	2027—	Yhteensä vuodesta 2023 lähtien
Kehitysyhteistyövaltuus						
Ennen vuotta 2023 tehdyt sitoumukset	472 365	440 377	395 501	356 518	573 563	1 765 959
Vuoden 2023 sitoumukset	-	121 144	129 123	111 819	35 399	397 485
Menot yhteensä	472 365	561 521	524 624	468 337	608 962	2 163 444

Momentilta rahoitettavat erät tilastoidaan ja raportoidaan kokonaisuudessaan Suomen julkisena kehitysapuna (Official Development Assistance, ODA) taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestölle (OECD).

1. Monenkeskinen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 222 911 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 24 900 000 euroa.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma, arvio (euroa)

YK-järjestöt	115 334 000
Maailmanpankkiryhmä	60 034 000
Alueelliset kehitysrahoituslaitokset	27 313 000
Muut monenkeskiset järjestöt	20 230 000
Jakamaton	-
Yhteensä	222 911 000

Merkittävä osa määrärahoista käytetään Suomen maksusuuksiin Maailmanpankin ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten lisärahoituksissa. Toinen kanava ovat yleisavustukset YK:lle. Käyttösuunnitelmakohdalta voidaan rahoittaa myös mainittujen toimijoiden kanssa tehtävää maailmanlaajuisia teemakohtaista kehitysyhteistyötä sekä niiden jäsenmaksuja ja kumppanuusohjelmia.

Käyttösuunnitelmakohdalta rahoitetaan mm. Maailmanpankkiryhmää, YK:n väestörahoitusta (UNFPA), Afrikan kehityspankkiryhmää, YK:n lastenrahoitusta (UNICEF) ja YK:n tasa-arvojärjestöä (UN Women).

Suomen kehitysyhteistyö tärkeimpien monenkeskisten toimijoiden kanssa perustuu vaikuttamistavoitteisiin, joita on laadittu kehitysyhteistyön tulohjauksen puitteiksi. Tärkeimmillä Suomen tukemilla monenkeskisillä toimijoilla on käytössään tulosperustainen toimintamalli.

2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 199 833 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 271 600 000 euroa.

Maa- ja aluekohtaisen kehitysyhteistyön jakosuunnitelma, arvio (euroa)

Afrikka ja Lähi-itä	104 100 000
Aasia	47 050 000
Itä-Eurooppa ja Keski-Aasia	45 740 000
Muut	2 943 000
Jakamaton	-
Yhteensä	199 833 000

Määrärahojen kohdentamisen perustana ovat maaohjelmat, jotka määrittävät yhteistyötä kumppanien kanssa. Suomi tekee kahdenvälistä yhteistyötä seuraavien kumppanimaiden kanssa: Tansania, Mosambik, Sambia, Etiopia, Kenia, Somalia, Afganistan, Nepal ja Myanmar. Suomi tukee myös seuraavia maita ja alueita: Lähi-itä (ml. Irak, Syyria ja lähialueet), Palestiinalaisalue, Pohjois-Afrikka, Eritrea, Ukraina ja Keski-Aasia. Käyttösuunnitelmakohdalla rahoitetaan kumppanimaiden sektoriohjelmien yhteisrahastoja, sektoribudjettitukea kumppanimaiden hallituksille, kehitysrahoituslaitosten ja YK-toimijoiden kanssa tehtävää maakohtaista tai alueellista temaattista kehitysyhteistyötä sekä valtionavustuksia suomalaisille tai kansainvälisille kansalaisjärjestöille, yrityksille, tutkimuslaitoksille, yliopistoille ja säätiöille. Määrärahaa voidaan ohjata myös Suomen linjauksen mukaiseen humanitaariseen apuun toiminnan kannalta merkittävien maiden tai alueiden pitkittyneiden kriisien tai äkillisten kriisien ja katastrofien hoitamiseen sekä näiden kriisien ja katastrofien ennaltaehkäisyyn tai niistä toipumiseen.

Määrärahoja käytetään myös edustustoissa paikallisen yhteistyön hankkeisiin sekä kehitysyhteistyöedustustojen turvallisuus- ja kiinteistömenojen maksamiseen.

Yhteistyön tuloksia arvioidaan hankearviointien ja maaohjelmamekanismin kautta.

3. Euroopan kehitysrahasto

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 28 691 000 euroa.

Euroopan kehitysrahastosta (EKR) rahoitetaan Cotonoun sopimukseen perustuvaa EU:n sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT-maat) välistä kehitysyhteistyötä. Tuki kohdennetaan Eurooppalaisen kehityspoliittisen konsensuksen ja Cotonou-kumppanuussopimuksen linjausten mukaisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen neljännessä osassa tarkoitettujen merentakaisen maiden ja alueiden kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Osaa varoista hallinnoi Euroopan investointipankki (EIB). Suomi toimii sisäisen rahoitussopimuksen mukaisesti EIB:n kautta takaajana AKT-maille myönnettävissä lainoissa. EKR-osuuden maksukaton lisäksi varaudutaan mahdollisiin lainatakausmaksuihin.

4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 58 311 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 28 655 000 euroa.

Käyttösuunnitelmakohdalla rahoitetaan kehitysinnovaatio- ja liikekumppanuusohjelmia, humanitaarista miinanraivausta sekä YK:n alaisten järjestöjen, ohjelmien ja rahastojen ja kehitysrahoituslaitosten sekä muiden monenkeskis-

ten järjestöjen muita kuin tiettyyn maahan tai alueeseen liittyviä temaattisia hankkeita sekä kansainvälisten järjestöjen asiantuntijaohjelmia ja näihin liittyviä rekrytointikuluja.

Käyttösuunnitelmakohdalta myönnetään tukea korkeakouluohjelmiin sekä valtionavustuksia kansainvälisille kansalaisjärjestöille (INGOt).

5. Humanitaarinen apu

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 92 000 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 43 500 000 euroa.

Humanitaarinen apu ohjataan YK-järjestöjen, kansainvälisen Punaisen Ristin ja puolikuun liikkeen sekä EU komission sertifioimien kotimaisten humanitaaristen avustusjärjestöjen kautta.

Käyttösuunnitelmakohdalta rahoitetaan yleisavustukset keskeisille kansainvälisille humanitaarisille järjestöille, joita ovat mm. YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR), YK:n Palestiinan pakolaisten avustusjärjestö (UNRWA), YK:n humanitaarisen avun koordinaatioyksikkö (OCHA), YK:n keskitetty hätäapurahasto (CERF) ja YK:n kansainvälinen strategia tuhojen vähentämiseksi (UNISDR). Määrärahasta rahoitetaan myös Punaisen Ristin Kansainvälistä Komiteaa (ICRC). Yleisavustusten lisäksi käyttösuunnitelmakohdalta tuetaan maakohtaisia ja alueellisia avustusooperaatioita.

Humanitaarisen avun tuloksellisuutta seurataan avustusjärjestöjen omien tuloksellisuutta arvioivien tunnuslukujen sekä vaikuttamissuunnitelmien avulla.

6. Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 5 695 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 830 000 euroa.

Käyttösuunnitelmakohdan määrärahaa käytetään muun muassa kehitysyhteistyön tietojärjestelmien ja muun kehitysyhteistyöhallinnon kehittämiseen sekä sitä tukevien asiantuntijapalvelujen hankkimiseen, kehitysyhteistyön henkilöstön koulutukseen, kehitysviestintään ja kehityskasvatukseen, kehityspoliittiseen suunnittelu- ja tutkimustoimintaan sekä asianajokuluihin ja asian selvittämisestä aiheutuviin muihin kuluihin väärinkäyttöepäilytapauksissa.

Käyttösuunnitelmakohdan määrärahoja käytetään myös vapaaehtoisrahoituksena OECD:n kehitysapukomitean ja tilastokomitean alaiseen työhön, kansainvälisen kehitysyhteistyön avoimuutta ja korruption vastaista työtä sekä Suomen Akatemian hallinnoimaan kehitystutkimukseen sekä toimialakohtaista kehittämistä tukeviin hankkeisiin.

7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 2 050 000 euroa.

Evaluointitoiminnan tavoitteena on tietoperustainen päätöksenteko. Kehitysyhteistyön evaluointitoimi on järjestelmällistä ja kattaa kaikki kehitysyhteistyömuodot ja rahoituskanavat. Käyttösuunnitelmakohdalta rahoitetaan kehitysyhteistyötä koskevat keskitetyt evaluoinnit ja tuetaan evaluointitoiminnan kehittämistä ja evaluointitiedon hyödyntämistä ulkoministeriössä ja sen yhteistyökumppanien parissa.

Sisäinen tarkastus arvioi ja antaa suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan edelleen kehittämiseksi kehitysyhteistyössä.

8. Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 87 950 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 10 000 000 euroa.

Kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitavalla avulla vahvistetaan kehittyvien maiden elinvoimaista, moniarvoisuuteen ja oikeusperustaisuuteen pohjautuvaa ja aktiivista kansalaisuutta edistävää yhteiskuntaa. Tukea myönnetään hankkeisiin, jotka täyttävät asetetut laatuksiteerit ja edistävät Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Merkittävin osa määrärahoista kohdennetaan suomalaisten järjestöjen kautta ohjelmatukena. Käyttösuunnitelmakohdalta rahoitetaan myös muiden suomalaisten kansalaisjärjestöjen hankkeita. Käyttösuunnitelmakohdan määrärahaa voidaan käyttää myös kansalaisjärjestöjen Suomessa tapahtuvaan kehitysviestintään ja globaalikasvatukseen. Lisäksi tukea myönnetään kansainvälisille kansalaisjärjestöille (INGOt) ja EU-rahoitteisten hankkeiden kansallisiin osuuksiin.

Ohjelmatukijärjestöille myönnettyä määrärahaa voidaan ohjata myös Suomen linjauksen mukaiseen humanitaariseen apuun kumppanimaiden tai -alueiden kohdatessa äkillisen kriisin tai katastrofin.

Käyttösuunnitelmakohdalta myönnettävien valtionavustusten hakijoille asetetaan valtionavustuslain mukainen vaatimus omarahoitusosuudesta.

9. Korkotuki-instrumentti

Käyttökohteeseen ehdotetaan määrärahoja 22 900 000 euroa sekä uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuoden 2023 jälkeisille vuosille yhteensä 18 000 000 euroa.

Määrärahat kohdennetaan tukemaan kehittyvien maiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä OECD:n vientiluottoja ja korkotukiluottoja koskevan niin sanotun konsensussopimuksen mukaisesti. Kehittyviin maihin myönnettävistä korkotukiluotoista on säädetty laissa kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista (1114/2000). Käyttösuunnitelmakohdan määrärahaa voi käyttää myös myönnettyjen luottojen käytön seurantaan ja valvontaan, hanke-esitysten valmisteluun ja arviointiin sekä hankkeisiin liittyvän teknisen avun tukemiseen. Määrärahaa ohjataan myös uuteen investointitukeen kehittyville maille (Public Sector Investment Facility).

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 3 % ja siirtomenojen osuudeksi 97 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Euroopan naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välinen NDICI (siirto momentille 28.92.69)	-10 564
Kehitysyhteistyön erityisasiantuntija Suomen Washingtonin-suurlähetystössä (siirto momentille 24.01.01)	-300
Kertaluonteinen lisäys kehitysyhteistyöhön	-900
Opetussektorin erityisasiantuntija Suomen Kiovan-suurlähetystössä (siirto momentilta 24.01.01)	68
Tuki Ukrainalle	30 000
Turkin pakolaisavun koordinoituväline	-527
Yhteistoimintahankkeiden menot	-771
Uudelleenkohdennus	-40 000
Tasomuutos	36 490
Yhteensä	13 496
2023 talousarvio	720 341 000
2022 talousarvio	706 845 000
2021 tilinpäätös	770 259 000

67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 960 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä edistäville toimijoille.

Määräraha myönnettävä valtionavustus voi kattaa avustuksen kohteena olevasta toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää myös yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määräraha myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä demokratian ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseen. Määrärahaa käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti. Määräraha on tarkoitettu myöntämään valtionavustusta Demo Finlandille, joka on suomalaisten eduskuntapuolueiden yhteistyöjärjestö ja edistää moniarvoista demokratiakehitystä. Lisäksi määräraha on tarkoitettu myöntämään valtionavustusta Helsingin yliopiston yhteyteen perustetulle Oikeusvaltiokeskukselle. Oikeusvaltiokeskus on verkostomainen toimija, joka tukee oikeusvaltioperiaatteiden vahvistamista kehittyvissä maissa Suomen hallitusohjelman ja kehityspolitiikan painopisteiden toteuttamiseksi. Keskus myös kokoaa yhteen suomalaista oikeusalan asiantuntemusta tavoitteena ja edesauttaa Suomen kansainvälistä verkostoitumista oikeusvaltiokysymyksissä.

Momentilta myönnettävään rahoitukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 56 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 2 904 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Oikeusvaltio- ja demokraatiotehtävien hoito 1.8.2023 alkaen (siirto momentille 24.01.01)	-40
Yhteensä	-40
2023 talousarvio	2 960 000
2022 talousarvio	3 000 000
2021 tilinpäätös	3 000 000

68. Kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 871 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön ja muiden kehitysyhteistyön avunantajamaiden ministeriöiden, edustustojen tai virastojen sekä ODA-kelpoisten kansainvälisten järjestöjen ja Euroopan Unionin toimielinten yhteistoimintahankkeiden menojen maksamiseen niistä saatujen tulojen puitteissa.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ministeriön ja yhteistoimintahankkeiden menojen osuus yhteensä 2 871 000 euroa, josta 1 871 000 euroa on Euroopan komission kontribuutio Kestäviä vesi- ja sanitaatopalveluita kaikille -hankkeelle Nepalissa ja 1 000 000 euroa Säteilysuojakeskuksen (STUK) kontribuutio ydinmateriaalivalvonnan vahvistamiseksi Afrikan unionin alaisen ydinenergiakomission (AFCONE) kautta Afrikassa.

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 12.24.99. Lisäys ei kasvata ulkoministeriön rahoitusosuutta ohjelmalle eikä vaikuta Suomen julkisen kehitysavun määrään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehitysyhteistyön yhteistoimintahankkeet	2 871
Yhteensä	2 871

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio 2 871 000

88. *Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) uusien osakkeiden merkitsemisestä valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	10 000 000
2022 talousarvio	10 000 000
2021 tilinpäätös	9 999 910

89. *Laina- ja investointimuotoinen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 129 730 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin ja lainoihin osana Suomen kehitysyhteistyötä.

Määrärahaa saa käyttää lainojen myöntämiseen vakuutta vaatimatta Afrikan kehitysrahastolle, Kirkon ulkomaanavun FCA Investments –vaikuttavuussijoitusrahastolle ja tarjolla oleviin Ukrainan tuki- ja jälleenrakennusrahoitukseen ja rahoitusvälineisiin.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Ennen vuotta 2022 tehdyt sitoumukset	40 000	89 730	129 730
Vuoden 2022 sitoumukset	-	10 000	10 000
Menot yhteensä	40 000	99 730	139 730

Määrärahaa käytetään julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti. Määräraha on tarkoitus käyttää kohteisiin, jotka kansantalouden tilinpidossa eivät lisää valtiontalouden alijäämää ja joilla on palaumaodote.

Vuoden 2023 määräraha kohdennetaan vuonna 2019 laaditun kehityspoliittisen investointisuunnitelman 2020-2023 antamien suuntaviivojen ja tavoitteiden pohjalta päätettäviin kohteisiin, erityisesti ilmastorahoitukseen, Afrikan maiden kehitykseen ja sukupuolten tasa-arvon tukemiseen.

Momentin nimike on muutettu.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	129 730 000
2022 talousarvio	129 730 000
2021 tilinpäätös	129 730 000

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

20. (24.90.68) Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen monenvälisiin hankkeisiin
- 2) pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa tukeviin hankkeisiin
- 3) hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa tukeviin hankkeisiin
- 4) kansainvälisten järjestöjen, rahoituslaitosten, ja näitä vastaavien organisaatioiden yhteydessä toimivien rahastojen tukemiseen
- 5) kansainvälisissä järjestöissä, rahoituslaitoksissa tai näitä vastaavissa organisaatioissa toimivien asiantuntijoiden rahoittamiseen
- 6) Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyöhön sekä Venäjä-politiikan toimeenpanon tukemiseen liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitetyn henkilöstön, palkkausmenojen rahoittamiseen valtion virastojen ja laitosten Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen hankkeissa.

Selvitysosa: Alueelliseen yhteistyöhön osallistuminen on Suomelle tärkeä keino edistää vakautta, turvallisuutta, kestävä kehitystä ja taloudellisia yhteistyömahdollisuuksia Itämeren, Barentsin ja arktisella alueella. Suomen asemaa aktiivisena ympäristö- ja ilmastotoimijana vahvistetaan ja vastataan nouseviin haasteisiin. Keskeisiä yhteistyömekanismeja ovat alueneuvostot (Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto ja Itämeren valtioiden neuvosto) ja pohjoisen ulottuvuuden kumppanuudet. Lisäksi rahoituksella tuetaan hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa erityisesti nuoriso-, alkuperäiskansa- ja kansalaisyhteiskuntasektoreilla.

Suomen osallistumista monenkeskiseen alueelliseen yhteistyöhön ohjaavat Suomen arktisen strategian, Euroopan unionin arktisen politiikan, Suomen Itämeren alueen strategian, Euroopan unionin Itämeren alueen strategian ja pohjoisen ulottuvuuden politiikan tavoitteet. Tavoitteena on edistää kansainvälisen rahoituksen ohjautumista Suomelle tärkeisiin hankkeisiin.

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettävän 2 000 000 euroa kulutusmenoihin ja 1 000 000 euroa siirtomenoihin.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Arktisen ja Barentsin alueen yhteistyö	1 800 000
Itämeren alueen ja pohjoisen ulottuvuuden yhteistyö	1 000 000
Venäjä-politiikan toimeenpano	200 000
Yhteensä	3 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön vahvistaminen (HO 2019)	200
Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön vahvistaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	-2 000
Yhteensä	-1 800

2023 talousarvio	3 000 000
2022 talousarvio	4 800 000
2021 tilinpäätös	4 400 000

23. Etyj-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 569 000 euroa.

Momentin määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen Etyj-puheenjohtajuuden johdosta välttämättömän enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen lisähenkilöstön palkkauksiin ja korvauksiin sekä Etyj-puheenjohtajakauden valmistelun kannalta muihin välttämättömiin kulutusmenoihin
- 2) Suomen Etyj-puheenjohtajuuden johdosta järjestettävien kokouksien ja muiden niitä vastaavien Etyj-puheenjohtajuuteen välittömästi liittyvien tilaisuuksien suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Suomi on valittu marraskuussa 2021 Etyjin puheenjohtajaksi vuonna 2025. Puheenjohtajuuteen liittyvä troikkakausi kestää Etyjissä yhteensä kolme vuotta, myös puheenjohtajuutta edeltävän ja seuraavan vuoden. Valmistautuminen puheenjohtajuuteen aloitetaan vuonna 2023.

Määrärahasta maksetaan keskitetysti Etyj-puheenjohtajuudesta ja siihen valmistautumisesta aiheutuvat menot, kuten henkilöstömenot ja matkat sekä Etyj-puheenjohtajuuskauteen liittyvien kokousten ja muiden tilaisuuksien järjestelyjen suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuvat menot.

2023 talousarvio	1 569 000
------------------	-----------

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 641 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen ulkoministeriön toimialaan liittyville järjestöille.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta myönnettävien valtionavustusten tulee liittyä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin linjauksiin ja kansainvälisiin sitoumuksiin sekä yleisesti ulkoministeriön toimialaan. Painopisteinä ovat sääntöpohjainen kansainvälinen yhteistyö, konfliktinehkäisy, kriisinhallinta ja rauhanvälitys, ihmisoikeudet ja inhimillinen turvallisuus, Euroopan unioni globaalina toimijana, laaja-alainen transatlanttinen yhteistyö sekä ilmastonmuutokseen liittyvät turvallisuusuhat. Määrärahasta 445 000 euroa on tarkoitus varata kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukseen. Valtionavustuksista järjestetään erilliset hakukierrokset.

Momentilta myönnettäviin valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten järjestöjen tukeminen	-800
Yhteensä	-800

2023 talousarvio	1 641 000
2022 talousarvio	2 441 000
2021 tilinpäätös	1 607 000

51. Häädänalaisten avustaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 45 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) konsulipalvelulain (498/1999) mukaan häädänalaisessa asemassa olevien henkilöiden kotiuttamisesta ja avustamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) edellisistä aiheutuviin tileistä poistoihin
- 3) avustuksien maksamiseen ulkomailla.

2023 talousarvio	45 000
2022 talousarvio	45 000
2021 tilinpäätös	17 618

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 104 113 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ulkoministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen
- 2) Euroopan rauhanrahaston vähimmäistalletusjärjestelmän ennakkomaksuihin.

*Selvitysosa:***Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	28 020 000
Maksuosuus YK:n talousarvioon	11 530 000
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	24 500 000
Maksuosuudet muille YK:n alaisille järjestöille ja rahastoille	5 537 000
Kemiallisen aseiden kieltojärjestön jäsenmaksu (OPCW)	300 000
Maksuosuudet Euroopan Neuvostolle	4 550 000
OECD:n jäsenmaksu	3 266 000
WTO:n jäsenmaksu	848 000
Maksuosuudet Etyjin talousarvioihin	5 335 000
Maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon	12 672 000
Muut maksuosuudet EU:lle	416 000
Ydinkoekieltopimus; Suomen maksuosuus valmistelukomitean kustannuksista	570 000

Maksuosuus kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC)	1 300 000
Muut jäsenmaksut ja rahoitusosuudet	5 467 000
Yhteensä	104 311 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maksuosuudet Euroopan Neuvostolle	780
Maksuosuudet muille YK:n alaisille järjestöille ja rahastoille	640
Maksuosuus Euroopan rauhanrahastoon	2 696
Maksuosuus kansainväliselle rikostuomioistuimelle (ICC)	185
Maksuosuus Pohjoismaiden ministerineuvoston talousarvioon	-647
Maksuosuus YK:n rauhanturvajoukoille	-1 898
Maksuosuudet Etyjin talousarvioihin	50
Maksuosuus YK:n talousarvioon	-666
Muut jäsenmaksut ja rahoitusosuudet	-900
Muut maksuosuudet EU:lle	106
OECD:n jäsenmaksu	-33
Valuuttakurssitappiot	5 374
WTO:n jäsenmaksu	-37
Yhteensä	5 650

2023 talousarvio	104 113 000
2022 talousarvio	98 463 000
2021 tilinpäätös	92 145 000

87. Pääomasijoitus Instex S.A.S.:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Instex S.A.S:n osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen.

Selvitysosa: Suomi on vuonna 2020 liittynyt Iranin kaupan rahoitusinstrumenttiin merkitsemällä noin 2 % ranskalaisen osakeyhtiön Instex S.A.S:n osakekannasta. INSTEX:in tarkoituksena on hoitaa Iranin ja Euroopan väliseen kauppaan liittyvä rahaliikenne niin, että eurooppalaisten hyödykkeiden viejät Iraniin saavat maksunsa eurooppalaisilta iranilaisyödykkeiden tuojilta ja päinvastoin. INSTEX toimii vain Yhdysvaltojen pakotteiden ulkopuolisilla kaupasektoreilla.

Suomi on sitoutunut lisäpääomittamaan Instex S.A.S.:ia vuonna 2023.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio	300 000
2022 talousarvio	300 000
2021 tilinpäätös	300 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtiolla käytössä olevien taloushallinnon tietojärjestelmien valuuttatietojen ja pankkien virallisten päivänkurssien välisten laskennallisten kurssierojen kattamiseen

2) muiden valuuttamääriäisten ulkomaisten maksujen laskennallisten kurssierojen kattamiseen.

2023 talousarvio	500 000
2022 talousarvio	500 000
2021 tilinpäätös	-603 923